

104 Lib. I. De publica Martyrum

turæ. Sumpta metaphoræ à cervis, & feris, quæ tempestatis immanitatem fugientes, ex sylvæ periculo ad humanum asylum solent confugere: atque hac ratione condensa, & abditafylarum manifestari dicuntur. Unde Lukanus lib. 1.

*Accipimus sylvisque feras sub nocte relictis,
Audaces mediâ psuisse cubilia Româ.*

Et de cervis Plinius scribit lib. 2. cap. 32. Ur-

gente vi canum, ultra configunt ad hominem.

Et vetus diluvium feras quasque ad Noe ar-

cam impulit. Innuitur sensus hic à Theodo-

reto, qui ait: Porro, nemus appellavit, idolo-

rum lucos, ut penitus steriles. Idolorum lucos

altis radicibus innixos. Erant enim luci, loca

densa, arboribus septa, in quibus cultus, &

sacrificia Idolis exhibita à populo frequente,

& Gentilico, imò à Judaico, lege Deute. 12.

v. 2. & 3. Jeremiæ 3. 6. Osee 4. 13. Michæa-

5. 13. Etenim, hæc idolorum condensa reve-

lata sunt, & idololatræ ad Ecclesiam impulsi,

Martyrum testimonio, falsorum Deorum ina-

nitate detecta: uti ajebat supra n. 375. S. Ephrem.

Hinc etiam in Martyrum historiis sa-

pe legimus, eos fuisse ad aliquas arbores de-

ductos, ut ibi Deos adorarent; nec raro arbo-

res istas ad preces Martyrum radicibus fuisse

evulsa, & carnifices ad Christum conversos.

381 Deinde v. 10. comparatur Ecclesia

cum arca Noë; dum alluvione ærumnarum,

& tormentorum tempestate ubique afflictam

prævidit pius Vates, sed unâ simul ipsi

persecutionum fluctibus elevatam illuſtris &

regnum Christi confirmatum gloriſius. De-

nique concludit David. Dominus virtutem

populo suo dabit, Dominus benedicit populo

suo in pace. Quorum verborum sensum de-

dit S. Basilius, ita egregie. Per hæc etiam

impiorum resuscitationes, & triumphantium

Martyrum victoriam, pacemque Ecclesiæ ex-

hibendam prædixit. Similiter Theodoreus,

Per hæc autem, & impiorum impetus prædi-

xit, & victorum Martyrum victoriam, &

post hæc, pacem Ecclesiæ concessam. Quibus

verbis evinci videtur, Psalmi argumentum

ad Martyres speſtare: septem vero voces ad

iporum confessionem, seu vocalia testimonia

divinissima potentissima.

Martyrum voces sunt velut Echo clamoris

Christi.

382 Cum extra omnem sit dubitationem, in pluribus novi Testamenti locis alusionem fieri ad insigniores veteris Scripturæ locutiones, jure merito Expositorum nonnulli arbitrantur, alludi omnino ad septem prælibatas Psalmi Davidici voces, seu tonitrua, à Joanne Apoc. 10. 3. Rem expendo, & illustro pro prædicto instituto. Etenim intuitus Joannes est Angelum giganteum statutum, & fortitudine conspicuum; de caelo descendenter, vestitum nube, & iride coronatum: cui facies solis ad instar splendidissima; pedes tanquam columnæ ignis: premanibus libellus apertus; pedem dextrum in mari posuit, uti in solido pavimento, finistro in terra perstante. Hic ergo Angelus magnum edidit clamorem, Leonis instar rugientis, aut mugientis Bovis. Vox autem hæc septies redditæ est: unde septem auditæ sunt tonitrua velut echo clamoris Angelii. Et clamavit vox magna, quemadmodum

cum Leo rugit (Græcè, Bos mugit) & cum Apocal. 10. 3.

clamasset, locuta sum septem tonitrua voces suas. Græcè articulus præfigitur; id est, locuta sunt septem illa tonitrua voces suas. Planè insignia illa, atque celeberrima Psalmi 28. tonitrua; quæ Dei voces dicuntur; illo enim semel clamante, vox numerosiorem repercuti multiplicata est; septies Dei vox reddita qualis illa, de qua Lucretius:

Sex etiam, aut septem loca vidi reddere Lucret. voces.

Unam cum faceres: ita colles collibus ipsi Verba repulsantes, iterabant verba referre.

Et Olympiæ porticus erat, quam heptaphon non appellabant, quoniam septies eadem vox reddebat, ut scribit Plinius lib. 36. cap. 15.

383 Communis veterum exissimatio fuit, in hoc Angelo forti Christum Dominum præsignari, ab Isaia cap. 9. 6. appellatum (juxta LXX. translationem) magni consilii An-Christi Martylum. Symbola, quæ præ se fert, solis, nubis, & libelli aperti, bellissimè portentunt, eo suum è caelo adventum spectare, ut mortale genus illuminet, irroret, & succendat caelestis doctrinæ splendore, pluvia, igne. Quod non solum per Apostolos, & Martyres suis præfudit, sed etiam per femer ipsum, consenserunt evulgans sublimissimas Christianæ fidei veritates, & arcana mysteria, quæ ob-signavit cruento, & morte lancivit. Qua propter exissimaverim, eo Angelo forti repræsentari Christum Dominum, quæ Martyrum Dex, testisque fideliſſimus. Idecirco fortis appellatur, ob singularem fortitudinem in fidei testificatione, passione, & morte resplendentem. Imò & iride coronatur, quæ accommodum est testis fideliſſimi emblema, juxta illud purpurei Vatis Psalm. 88. 38. Teſſis in celo fideliſis, id est, iris, ut explicit Genebrardus, & alii, de quo nos plura, cap. 6. hujus libri.

384 Jam, quid sit clamasse voce magnâ hunc Angelum ad instar Leonis rugientis, aut Bovis mugientis, non est obscurum. Existimo certè, esse vocem illam Christi magnam, clamavit quia Patrem suum, ac se ipsum dicebat evulgans fidei mysteria. Deum, aliasque evulgabat veritates morales, ac fidei mysteria, ob quæ Judæorum odium incurrit, & interemptus est. Ruper-tus lib. 6. in Apoca. argutè exissimat, verba illa; quemadmodum cum Leo rugit, spectare Apoc. 10. 3; ad illum magnum clamorem, quem Christus edidit cruci suffixus Matt. 27. 50. Jesus autem clamans vox magna, emisit spiritum. Accipe Abbatis verba: *Vere quemadmodum cum Leo rugit. Nam & hoc Patriarcha Jacobus prædicterat iis verbis: catulys Leonis Iuda, ad prædam filii ascendiſi, requiescens accubuſi ut Leo. Itaque & sic sciendum & subintelligendum est, clamorem hujus Angeli sic magna voce clamantis, quemadmodum cum Leo rugit, illum fuisse clamorem passionis, vel mortis ejus.* Clamor hic magnus, quædam fuit publica, ac libera Paternæ Divinitatis, & excellentiæ testificatio: clamavit enim, ut habet S. Lucas cap. 23. 46. Pater in manus tuas commendō spiritum meum: Imò suæ exitit Divinitatis confessio, nam illa vox magna significavit se supra hominem versus Deum, ac Dei Filium: unde Centurio ex clamore asseruit Filium Dei. Clama-vit vox magna (ait Ambrosius lib. 10. in Lucam.)

Lucan.

Plin.

Theod.

Pſ. 28. 11.

S. Basil.

Theod.

Testificatione, Cap. XX.

105

Lucam,) In qua Dei professio gloria, usque ad mortem se pro nostris descenditè peccatis annunciat: vel evidens manifestatio contestans Dei secessiōnem Divinitatis, & corporis. Illa ergo vox magna, vox planè fuit testis fideliſſimi, generose usque ad vitæ dispendium contestantis suam, Parrisque Divinitatem; imò & attestantis insigni illi amori, quo sic Deus dilexit mundum, ut omnis, qui credit in illum, non pereat, tradens in eum finem Unigenitum suum. Qui item, ut cognoscet mundus, quām diligenter Patrem id exoptantem, tradidit fermentum oblationem, & hostiam in odorem suavitatis. Fortè hac de causâ dicitur clamare, quemadmodum cum Bos mugit.

385 Quid ergo ex his? Sanè inde deduco, septē illa tonitrua, seu voces, velut echo clamoris Christi, esse Martyrum voces, seu vocalia fidei testimonia. Quæ septem dicuntur, id est, innumeræ, ut interpretatur Rupertus, & claret ex usitato Sacrae Scripturæ more. Atqui Martyrum voces vere magnæ, & vere fideliſſimorum resūmunt, eodem spectabant, quod magna illa Christi vox, ut videlicet iſdem fidei veritatibus attestarentur usque ad sanguinis, & vita profusionem. Quapropter iſiusmodi voces velut echo clamoris Christi dixeris. Echo enim non aliud reddit, quām quod loquens, clamans ve protulit. Unde appellari solet *imago vocis*, ejus qui loquitur. Horatius: *Quem Deum, cuius cecinit jocosa, Nomen imago.* Si dixeris contenta voce; *Pater est Deus, consonat latus, & respondet echo, Pater est Deus.* Si enun ciavensis, *Christus, resultant scopuli, & respondet echo, Christus.* Si nominetur a clamante, *Jesus Deus, si primum bonis, si supplicium malis,* si alia fidei veritates exprimantur, vicissim reddet echo, soni repercutiū eadem vocabula, quæ non alia sunt ab iis quæ clamans exprefit. Hæc omnino sunt, quæ inter Christi confessionem, & reliquorum Martyrum testimonia, apparent. Christus, utpote Martyrum primus, & magister, clamavit vox magna coram Judæis, coram Pilato, & è Crucis suggestu coram infinita propemodum hominum multitudine. Vox hæc magnifice pulsat generosa Martyrum peccora, quasi sylvas, littora, colles, five montes, in quibus nequam dispersa est, unde integrō remeavit impetu, respondentibus omnibus Christi confessoribus reciprocè, & experimentibus easdem omnino veritates, eodem prorsus modo sanctitas sanguine, & morte. Quod innuit præclarè Beda: *Et cum clamasset, locuta sunt septem tonitrua voces suas.* Domino fortiter prædicante, Ecclesia quoque septi formi gratiâ plena voces ad prædicandum voces elevat. Leo enim rugiet, quis non timebit? Dominus Deus locutus est, quis non prophetabit? Similia habet Rupertus.

C A P U T X X.

Martyrum testimonia Lilia sunt, sive Rose purpureæ ex iporum labiis pullulanæ.

386 Hic libro coronidem appono liliaceo, & rosaceo fert. Floridè ergo pro præfixo arguento veniunt expendenda illa Cantic. verba cap. 5. 13. *Lilia illius lilia diffillantia myrram primam.* Per labia intelligentia Sacri Expositores verba seu prolatos sermones lilia quam simillimos, & amaram redolentes myrram. Multi ex Patribus in Sponsi

labiis loquentes audiunt divini verbi præco-nes, qui labia Christi dicuntur. Potissimum hæc cadunt in Ecclesia Martyres, fidei veritatibus publicè attestantes, cum vitæ etiam dis-pendio. Cujus sententiae sunt S. Gregor. Nyſſenus, Orgelitanus, & Carpathius, quorum verba infra donabo. Huic existimationi robur, & splendore amæne concilio.

387 Primo; *Lilia ejus lilia.* Chaldaeus ef-

fert: *labia sapientum, qui laborant in lege,*

fluent sententiæ ex omni parte. Ejusmodi sunt Lilia veri-tatis.

Ab illo
Christi cla-
more Mar-
tyrum con-
fessiones ut
Echo.

S. Beda.

Canti. 5.
13.

S. Nyſſ.

Liliaceæ.

Martyrum

confessiones.

S. Nyſſ.

Ecclesia pa-
trium Moſai-
co candelab-
ri defigna-
ta.

106 Lib. I. De publica Martyrum

Galen.

& lilia cum cytinis, & craterculis. Tametsi Galenius vertat: eratque distinctum globulis, liliis, malis punicis, craterculis. Illud demum notandum cum Montano, Cornelio, & alii; videlicet ita fuisse disposita lilia, ut in summis calamis lilia quoque essent sub lucernis collata, ita ut ex ipsis liliis prodirent lucernae, miroisque splendores emitterent.

Ruper.

Quorundam igitur hæc? Ostendit partim Ruperus lib. 4. in Exod. suo cap. 8. Quare scyphi, sphæruleque simul? Videlicet quia & hoc ad claritatem candelabri bujus pertinet, quod nos scientia vino inebriat, ut quæ amarus mundi delectamenta obliviscamur. Sphærule, quæ omni ex parte voluit, volubilitatem prædicationis significat: quæ quia nec adversitate retineri potest, nec prosperitatibus elevatur, sphærule est. Itaque scyphi, & sphærule ad laborem pertinent. Ut vides, scyphi, craterculi, seu calices ad sapientiam; sphærule ad constantem, & generosam inter adversa quæque prædicationem spectant. Ad laborem sanè pertinet utrumque, ad martyrium scilicet, in quo os, & sapientia Martyrum exhibetur, quæ sciant, & calcem Christi bibere, & inter calices esse disertos. Quæ est etiam S. Gregorii Magni interpretatio lib. 1. super Ezech. Homil. 6. Sed illud ad rem propriam nostram accedit. Cur rubentes seu sanguinei malogranatorum flores, & lilia, à quibus lucernæ prodeant illuminatur? Certe sanguinei flosculi Martyrum emblemata sunt, et fusi sanguinis symbolum. Lilia, de quorum medio lucernæ produnt, loco virgularum anreas, portentur eorumdem Martyrum confessionem, seu vocale testimonium Veritatis, quæ in dīlis & splendida, & illustris conspicitur, ut ajebat S. Nyssenus. Ecce quid sit apud pacificum. Regem, labia ejus lilia: ecce quò spectant Bernardi verba; vere lilyum veritas, cuius splendor in celum illuminat.

S. Nyss.

389 Secundò, pro lilia in loco Cantorum est Græcè οὐρα. Quæ vox licet de aliis liliis sœpe dicta intelligatur; usurpatum tamen non semel pro rubeis liliis, sive floribus, quos irides vocant, vel purpureos narcissos, aut hyacinthos. Ita Plinius lib. 21. c. 5. Est & rubens lilyum, quod Græci crinon vocant. Sunt & purpurea lilia, aliquando gemino caule, carnosiora tantum radice, majoris quam bulbii, sed unius: Narcissum vocant. Salmasius in suis Pliniianis exercitationibus t. 2. fol. 1223, recte observat, lili purpurei formā hyacinthum nobis describit à veteribus. Ovidius de hyacintho ex Ajacis cruce nato, id testatur. Servius Ajacis hyacinthum, quasi lilyum esse rubrum dicit. Ipse Salmasius notat, hyacinthum vocari à Græcis υποριται & iridem, cui similis. De iride verò flore formam rubei lili referente multagiunt Herbarii (ut scribit Ruellius l. 2. c. 1.) iride appellant cœlestis lilyum: & iris dicitur ob cœlestis arcus formam aliqualem, & colorum varietatem. Solet etiam appellari flamma, & gladiolus, quod folium in gladii speciem mucronatum exeat, ut observant Plinius, Mattiolus, & alii. Illud etiam ex Plinio observandum; illa est nativo colore rubentia, & ab arte posse fieri, ut lilia nascentur purpurea, quæ natura sunt candida. Hoc qua ratione fiat docet Constantinus Cæsar lib. 11. cap. 21. & Plinius ipse eo lib. 21. cap. 25. fine; Colliguntur (inquit) mense Julio scapi arescentes, liliaque suspenduntur in fumo.

Rubens li-

lum.

Plin.

Irides flores.

Plin.

Dein nudanibus sc̄ nodulis, in sece nigri vini, vel Græci mense Martio macerantur, ut colorem percipiunt: atque ita in scrobiculis feruntur, hominis fecis circumfusis. Sic sunt purpurea lilia; mirumque ita tingi aliquid, ut nascantur infestum. Denique noto ab Aria Montano in templi candelabro pro liliis quæ alba sunt, punicea lilia substitui, quæ irides vocantur. Nec deceptus profus fuit, ut noster Alcasar vult, sed probabile omnino est ex hac tenus observatus.

390 Jam ergo, quæ bellè hæc cadant in SS. MM. vocalia testimonia, nemo non antimadvertis. Labia dicuntur habere sicut purpurea lilia, seu irides, vel cœlestia lilia: quæ illorum sermones, quibus Fidei Christianæ attestantur usque ad sanguinis effusionem, hoc eodem cruce purpurissati resplendent. Est illis color hic non à natura, sed ab arte, vel potius à Dei gratia artificiosa, ad quam martyri opus egregium spectat. Lilia suspenduntur, si non in fumo, in Cruce, in fumis, nudantur, macerantur, quia ob vocalem, & publicam confessionem diversimode exigitur; atque ita artificiosè punicea promicant Martyrum testimonia. Et posset huc facere, quod pauperes, & afflicti (quales Martyres Ecclesiæ) Græca phrasim nominentur *irides*, id est, lilia sanguinea, seu irides. Has cœlestis doctrinæ, & eloquentiæ symbolum fuisse apud sapientes, obseruatorum Cælio Augustino Curione lib. 2. Hieroglyphicorum, ex duobus, quibus Pierii opera auxit, verbo. *Iris herba*, fol. 440. Hæc illius verba: *Iridem herba eloquentia symbolum esse, nemini mirum symbolum.* videri debet: cum Homerus singat, Troianorum oratores, ut qui disertissimi essent, Lilioessam, id est, iridem herbam floridam comedisse, quod eloquentia precepta illas hæc significat: propriea quod ejus herba flos colorum varietate, atque ornatu, iridi cœlesti, quæ & ipsa eloquentia Dea habebatur, similis sit: & quia talem oportet esse orationem, nempe colorum, ac figurarum varietate distinctam. Multaque hec herba eloquentiæ similes vires habet: nam iris halitus parvum odorem corrigit; gratusque, & suavem reddit spiritum, & venena repellit. Sic etiam ornata oratio quasi suavis quidam halitus gratiam conciliat, & animi venena, hoc est, perturbationes depellit. Quid pro nostrorum Martyrum testimoniis cœlesti sapientiæ, ac divina eloquentia plenis, & planè disertissimis excoigitari poterat opportunius? Homines alioquin rudes, & illiterati, pueruli, ac virgunculae balbutientes, sœpe sœpius coram Tyrannis variis, ac pulcherrimos sermones habuerunt, dulces, fortes, viriliter elegantes, populorum corda mirabil modo ferentes, & feliciter lacerantes. Dixisses, herbam floridam iridem comedisse, adstare illis, non ementitam eloquentiæ Deam, sed incarnatam AEterni Patris Sapientiam, Christum Dominum, à quo os, & sapientia suis indita confessoribus, quæ suavissimum halitus aspirabat, in quo erat odor Christi, quem intra viscera colebant, tanquam in templo, qui in illis loquebatur, & omnia ipsorum facta, cogitata, & dicta moderabatur.

391 Si vero hæc lilia purpurea dixeris esse hyacinthos flores, novus emergit Splendor Cantorum verbis, & nostrorum Martyrum testimoniis. Atqui, duplex de hyacintho flore est fabula: altera, quæ sanguine Alacis flores. *Hyacinthi foliis*

Scyphi, et
sphærule ad
labores spe-
cant.

S. Greg.

Lilia ad ve-
ritatis tes-
timoniū.

S. Nyss.

S. Bernard.

Plin.

Plin.

Plin.

Plin.

Plin.

Ovid.

Funebris lit-
teræ quo.

Cæl. Au.

Martyrum tes-
timonia
hyacinthi
flores.

Luc. 21. 15.

Testificatione, Cap. XX.

107

foliis inscriptum præfert. Altera, quæ notas esse luctus narrat, ob Hyacinthi interitum, dilecti Apollini pueri. Plinius lib. 21. cap. 11. *Hyacinthum comitatur duplex fabula, luctum preferens ejus, quem Apollo dilexerat, aut ex Ajacis cruce editi, ita discurrentibus venis, ut Græcarum litterarum figura AI. legatur inscripta.* Hanc fabulam menorat Ovidius lib. 10. Metam. luculentissimis veribus. Haec interalia.

Flos oritur, forniamque capit, quæ lilia, si non Purpureus color his, argenteus est in illis. Non satis hoc Phœbo est, is. n. fuit autor bono. Ipse suo gemitus foliis inscribit, et hyas (ris) Flos habet inscriptum, funestaque littera dœta est.

Sunt, qui existimant litteram appellari hic à Vate litteram *Tau*, hyacinthi floribus inscriptum, quæ & Crucis formam habet, & nota est *virorum gementium, & dolentium*, ut dicitur Ezech. 9. 4. Cælius Augustus suprà memoratus recte putat hyacinthum esse sapientiæ hieroglyphicum: *Hyacinthus, quem ab Apolline in florē conversus Poeta fabulanur, prudentiæ, ac sapientiæ symbolum est.* Nam cum Apollo Musarum ingenii, ac litterarum Deus sit, *Hyacinthum puerum ab illo ob formam adamatum, Poeta fixerunt: quia sensus naturalis minime corruptus puer est, hoc est, prudentiæ caret, sed tamen formosus est, quia mentem ad sui contemplationem excitat: quia contemplatione fit, ut tandem sensus juvenili atate atque fervore illo deposito, prudentiæ, ac sapientiæ florem ex se gignat, suavissimis virtutum odoribus fragrantem. quorum post memoria litterarum monumentis ad posteros manat.* Argutè sanè, & ad rem nostram satis opportune.

392 Etenim, assimilantur vocalia Martyrum testimonia in fidei causa, non Hyacintho puer, sed hyacinthi floribus; in illis enim, omni profus puerili imprudentiæ depositâ, nimiope resplendet, & vernal divina quædam sapientiæ, & cœlestis prudentiæ. Et quid mirum si suis praefest confessoribus sibi velimenter dilectis verus Apollo, litterarum Deus, verborum moderator, æternum Patris Verbum, & Incarnata Sapientia, illorum mentem ad rerum divinarum contemplationem excitans? Ut enim ipsa promittit Lucæ 21. 15. *ego dabo vobis os, & sapientiam.* Theophylactus explicat *facundiam, eloquentiam, sermonis leporem.* Subinde, sapientiæ flores, id est, externe fidei testificationes gignunt suavitatis, & odoris eximii, Prolati sermones se produnt, pulcherrimi flores hyacinthi, in quibus nomen Christi à Judæis occisi, & luctuosa syllabæ AI. AI. ino & Funesta littera *Tau*, id est, *Crux*, inscripta præferuntur. Non enim aliud sonant Martyrum testimonia, nisi Christum crucifixum, Christi passionem acerbissimam, & luctuosissimam Crucis mortem pro mundi libertate, & salute. Neque etiam quidquam ardentiæ exoptant, dum fidei attestantur, quæ publicam suam confessionem sanguine jam Christi suavè rubentem, suo quoque proprio tingere, & obsignare cruce. Reddunt planè hunc fenum Justo Orgelitano, illa verba, *lilia ejus lilia*, cum ita explicat: *Doctores ejus, in hoc que passionem ejus prædicantes, ut pro illo, qui pro nobis mortuus est, non recusent mortem.* Vides qua ratione Martyrum testimonia rutilent, uti hyacinthi flores in illorum labiis?

393 Verò enim dices, si Martyrum verba flores sunt hyacinthini, brevi durabant, citò marcescent, ferè nulla illorum gloria? Quæ enim floribus assimilantur, caduca sunt, fluxa valde, & decidua, quales ipsi flores, qui levì aura, minimo contactu marcescent, & decidunt. Isai. 28. 4. *Erit flos decens glorie exultationis ejus.* Ast non ita res habet in nostro casu: nam cum nostri Martyres Deum ipsum seminatorem habeant, sparagmen semen hyacinthorum, id est, sanctas cogitationes, & cœlestem sapientiam in illorum cordibus, adeò feliciter hyacinthini verborum flores proveniunt, ut non sinat eos in terram decidere, aut ulla ratione marcescere, sed statim ad suarum manuum areolas, ubi Christi sanguine irrigantur, perpetuò florescent, & odore longè latè diffundunt, & efflant suavissimum. Nonne hoc suadent illa Cantorum verba cap. 5. 14? *Manus ejus tornatiles aurea plene hyacinthis.* Quid hoc est aliud, quæ bonum illum agricolam in suis manibus sanguine fluentibus, & clavorum ferro exaratis, & quasi excupatis, uti in divisiōnibus areolis, immarcescibilia, & semper vernantia ostendere, & ostentare suorum Martyrum testimonia? Necdum flosculi hi hyacinthini ab illorum labiis pullulaverant spirantes Christianæ Religionis suaveolentiam, nimbū, id est, bonam scilicet confessionem usque ad sanguinis, & vita dispensandum: cum ecce manus Christi praefestadsunt, verba legentes, tanquam flores hyacinthos, & ad suas volas, uti ad areolas, transplantantes. Sic non cecidit ex omnibus verbis ejus in terram, 1. Reg. 3. 19. Unde Tuccius in Cantica Annotatione Amor loco 27. cap. 6. manus, fol. 158. arbitratur, manus Christi plena hyacinthi esse plena floribus hyacinthini, qui purpurei coloris sunt. Sic etiam opinatur noster Maximilianus Sandeus in aureo libello, *Meria flos mysticus*, Oratione 5. fol. 345. In Christi ergo manibus, veluti in fæcunda tellure, perpetuò efflorescent purpurea; & suaveolentia suorum Confessorum testimonia. Et sicut hyacinthi flores semper mortem Hyacinthi Phœbo dilectissimi, repræsentabant, gemitus & lachrymas ejusdem Dei preferebant, & in memoriam revocabant, sic Martyrum testimonia suo sanguine purpurascient, & morte obsignata in Christi manibus vernant, ut Pater præ oculis habeat non solum dilectissimi filii passionem, & mortem, gemitus, & lachrymas, sed dilectissimorum etiam Martyrum confessiones, martyria, crux, rivos, & neces immanissimas; quas Christus Patri representat commendans eorum constantiam, & egregiam animi fortitudinem in fidei testificatione usque ad mortem. Ut enim ipse promisit Matt. 10. *Omnes, qui confitebitur me coram hominibus, confiebor & ego eum coram Patre meo, qui in celis est.*

394 Tertiò, nonnulli ex Hebreo vertunt: *Labia ejus Rose.* Ita R. Salomon, Munsterus, Cosmas Damianus Hortolanus, & Tuccius in notatione 6. *Rose;* optimè enim congruit comparatio labiorum cum rosis suavè rubentibus; & bellissimè cadit in Martyrum testimonia suo sanguine tincta, & roseo ore prolati. Porro, quidquid in sermone suave, & jucundum est, honosatur nomine *rose*: ut apud Ariophanem: *Rosas mihi dixisti; rem grata nuncias: suavissima verba mihi locu-*

*Martyres
loquuntur
roza.*

108